

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ

ΩΣ ΜΕΣΟ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η Διοικητική Μεταρρύθμιση του Κράτους και της Αυτοδιοίκησης αποτελεί σήμερα μια πρώτης τάξεως ευκαιρία για την ανάπτυξη της χώρας και η κρίση που μπορεί να φοβίζει πολλούς από μας, να αποτελέσει εφαλτήριο για να χτιστεί κάτι καινούργιο, καθώς αποκαλύπτονται οι διαρθρωτικές αδυναμίες του παλιού καθεστώτος.

Παρά τις μεταρρυθμίσεις που έγιναν κατά καιρούς, η Ελλάδα συνεχίζει να μοιάζει σαν μία Περιφέρεια, όπου η ουσιαστική αποκέντρωση δεν υπάρχει και οι αποφάσεις λαμβάνονται από την κεντρική διοίκηση.

Είναι κοινά αποδεκτό ότι υπάρχει έλλειμμα στον περιφερειακό προγραμματισμό και στην ορθολογική και χρηστή διαχείριση πόρων, αρμοδιοτήτων και αποτελεσματικότητας των ισχνών περιφερειακών δομών.

Το γεγονός αυτό αυξάνει την εξάρτηση της περιφέρειας από το κέντρο, εμποδίζει την ανάπτυξη των δημιουργικών δυνάμεων των τοπικών κοινωνιών και μετατρέπει την κατανομή των δημόσιων πόρων σε ρουσφετολογική διαδικασία.

Στην Ελλάδα τα προηγούμενα χρόνια, όλες οι κυβερνήσεις είχαν την κοινή η διαπίστωση ότι η Τοπική Αυτοδιοίκηση πρέπει να αναλάβει ευρύτερο ρόλο και αρμοδιότητες.

Όμως, πολύ συχνά οι κυβερνήσεις αυτές απαξίωσαν την Αυτοδιοίκηση, θεωρώντας ότι στη πλειονότητα των περιπτώσεων, χαρακτηρίζεται από δυσλειτουργίες, διαφθορά και μια νοοτροπία διοίκησης προσηλωμένη στα προσωπικά συμφέροντα των αιρετών και όχι στα συμφέροντα των πολιτών, καθώς και από σχεδιασμό πολιτικών με γνώμονα τις απαιτήσεις των αιρετών και όχι τις απαιτήσεις των πολιτών. Δεν πρέπει να ξεχνάμε όμως, ότι σε σειρά ερευνών γνώμης, η Τοπική Αυτοδιοίκηση θεωρείται ο πλησιέστερος θεσμός προς τον πολίτη.

Παρά τις προσπάθειες που έγιναν στη χώρα μας για μεταφορά εξουσίας και αυτονομίας στον σχεδιασμό και υλοποίηση της ανάπτυξης στην περιφέρεια, η κεντρική εξουσία επιμένει στον ασφυκτικό έλεγχο του κράτους, με την Αυτοδιοίκηση στο περιθώριο και στα χαρτιά.

Οι μεταρρυθμίσεις με το πρόγραμμα «Καποδίστριας» και με το πρόγραμμα «Καλλικράτης» αφήνουν περιθώρια αισιοδοξίας, παρ' όλες τις κριτικές που δέχτηκαν.

Όμως κανένα από αυτά τα προγράμματα δεν άφησαν περιθώριο να απελευθερωθεί η περιφέρεια από τον σφικτό εναγκαλισμό της κεντρικής εξουσίας και να αναδειχθεί σε κομβικό αναπτυξιακό μοχλό της χώρας, στο πλαίσιο των σχετικών ευρωπαϊκών επιδιώξεων.

Η Αθήνα αποτελεί το διοικητικό κέντρο αναφοράς όλης της επικράτειας και όλων των κατοίκων της χώρας. Το κέντρο μελετά, το κέντρο ορίζει, το κέντρο αποφασίζει.

Οι προσπάθειες διοικητικής αποκέντρωσης περιορίστηκαν στη διοικητική εξυπηρέτηση των κατοίκων σε δευτερεύοντα ζητήματα. Η εξουσία και οι σοβαρές αποφάσεις, δηλαδή οι αναπτυξιακοί σχεδιασμοί και η υλοποίησή τους, παρέμειναν αρμοδιότητα του κεντρικού κράτους.

Η απουσία συνεργασίας μεταξύ των κυβερνήσεων, καθώς και η συχνές αλλαγές του νομοθετικού πλαισίου αποτέλεσαν μέχρι σήμερα τροχοπέδη για κάθε απόπειρα διοικητικής μεταρρύθμισης.

Δεν είναι ακραίο να πούμε ότι το μόνο έργο που εκτελείται είναι το νομοθετικό. Οι πολιτικοί με το φόβο ότι θα χάσουν την εξουσία τους, δεν τόλμησαν ποτέ την ουσιαστική μεταφορά αποφασιστικών αρμοδιοτήτων στην περιφέρεια.

Οι περιφέρειες μέχρι σήμερα δεν έχουν τη δυνατότητα να σχεδιάζουν, να αποφασίζουν και να ασκούν αναπτυξιακές πολιτικές. Οι περιφερειάρχες μόνο για τα απορρίμματα μπορούν να αποφασίζουν, ενώ για όλα τα υπόλοιπα απλώς γνωμοδοτούν. Αντίθετα με τα υπόλοιπα ευρωπαϊκά κράτη, η χώρα μας μένει σε ξεπερασμένες πολιτικές.

Σε καμία περίπτωση δε συζητάμε για ανεξαρτητοποίησή της περιφέρειας από το κεντρικό κράτος, αλλά θα πρέπει να διερευνήσουμε σε βάθος την ανάγκη απελευθέρωσής της από τον κλοιό της κεντρικής εξουσίας, που κατά κύριο λόγο αποτελεί τροχοπέδη της ανάπτυξής τους.

Θεωρώ ότι είναι ώριμο πλέον το αίτημα της ελληνικής κοινωνίας, των ανθρώπων της Αυτοδιοίκησης αλλά και των πολιτικών δυνάμεων της χώρας, στην κατεύθυνση μιας νέας αποκεντρωμένης διοικητικής δομής, απολύτως αναγκαίας στις σημερινές πολιτικές, κοινωνικές, οικονομικές συνθήκες στην Ελλάδα και στην Ε.Ε.

Η διοικητική μεταρρύθμιση σημαίνει πλήρης ανατροπή της κατεστημένης δομής με ριζικό και δημοκρατικό μετασχηματισμό που αφορά όλο το κράτος.

Η κεντρική κυβέρνηση δεν είναι ικανή από μόνη της να καθορίσει το μέλλον κάθε περιοχής. Το μέλλον είναι ένα θέμα που πρέπει να αντιμετωπίζεται σε τοπικό επίπεδο. Ωστόσο, ούτε οι τοπικές αρχές μπορούν να δράσουν εντελώς αυτόνομα. Απαιτείται η ύπαρξη συνεργασίας φορέων του δημόσιου τομέα, η κινητοποίηση του ιδιωτικού τομέα και των τοπικών κοινοτήτων.

Η διοικητική μεταρρύθμιση και ο εκσυγχρονισμός της Αυτοδιοίκησης δεν λύνονται μόνο με αλλαγές στις πολιτικές και οργανωτικές δομές. Η κύρια διαπίστωση είναι ότι πρέπει να ξεκαθαριστούν οι αρμοδιότητες μεταξύ των διακριτών επιπέδων εξουσίας.

Να αντιληφθεί δηλαδή η κάθε κυβέρνηση ότι πρέπει να προχωρήσει σε αναδιάρθρωση ολόκληρου του διοικητικού συστήματος ξεκινώντας από το κεντρικό επίπεδο διοίκησης. Αυτό πρέπει να αποκτήσει χαρακτήρα συντονισμένης διοίκησης και να μην είναι απλά ένα άθροισμα υπουργείων που μερικές φορές γίνονται αυτονομημένα κέντρα αποφάσεων.

Θα μπορούσαν επί παραδείγματι οι αρμοδιότητες των υπουργείων Υγείας, Παιδείας, Ανάπτυξης και Ναυτιλίας να δοθούν στην Αυτοδιοίκηση και οι γενικές κατευθύνσεις να δίδονται από την κεντρική εξουσία, η οποία θα συνεχίσει να έχει τον επιτελικό και ρυθμιστικό της ρόλο, στο πλαίσιο της εγκαθίδρυσης και διαφύλαξης του δικαίου και της κοινωνικής πρόνοιας.

Η διοικητική μεταρρύθμιση αποτελεί υπόθεση εθνικής σημασίας. Την πρώτη ευθύνη για την προώθηση των αλλαγών έχει η κυβέρνηση και αυτές οι αλλαγές πρέπει να συμπεριληφθούν σε μια επόμενη συνταγματική αναθεώρηση, όταν πραγματοποιηθεί.

Πρωτίστως όμως πρέπει να πραγματοποιηθεί διάλογος, να γίνει ακριβής καταγραφή των θέσεων και προτάσεων που θα προδιαγράψει τα στάδια της διοικητής μεταρρύθμισης, και θα εξειδικεύσει το πλαίσιο της.

Οι παραπάνω σκέψεις, που έχουν εκφραστεί και από άλλους, μπορεί να φαίνονται ουτοπικές, ωστόσο είναι αδήριτη ανάγκη να υλοποιηθούν τάχιστα. Είναι ανάγκη η περιφέρεια να μπει μπροστά, να αναλάβει ουσιαστικές αρμοδιότητες, να εκπονεί τα αναπτυξιακά της προγράμματα και να τα υλοποιεί, ώστε να δοθεί ανάσα στις τοπικές κοινωνίες με τρόπο αποτελεσματικό και ευέλικτο.

Ιωάννης Τζίτζιος
Δήμαρχος Σιθωνίας